

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-7

[CBCS]

Time : 2½ Hours

Full Marks : 60

The figures in the right-hand margin indicate marks.
Candidates are required to give their answers in
their own words as far as practicable.

1. निम्नोद्घृत्य प्रत्येक शब्दार्थानां प्रयोजनार्थम् उचित संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या
व पूर्णवाक्येन प्रदेयम् : $2 \times 10 = 20$

i) जातकसंस्कारः कदा अनुष्ठेयते ?

ii) 'साक्षात् धर्मस्य लक्षणम्' — अत्र मनुना धर्मस्य कानि लक्षणानि
उक्ताः ?

iii) 'षाड्विधे' आश्रमम् — इति शास्त्रस्य कोऽर्थः ?

iv) शाश्वतव्यवसाहितिर्नामा आचारानुष्ठाने कति धर्माः प्रतिपादिताः ? के च
ते ?

v) 'कुलं दहति राजानिनः' — मनुमतानुसारेण राजानिनः स्वल्पं प्रदद्यात् ।

vi) मनुस्मृतिनामा धर्मसूट्टीकाकारग्रन्थस्य नाम उल्लिख्यताम् ?

vii) गौडियशास्त्रमस्य कर्तव्यानि कानि ?

[2]

जामयो यानि नोहानि शापनयपतिपुत्रिजाताः ।
तानि कथाहतानीत विनश्यन्ति समन्ततः ॥

OR

एतं सामासिकं धर्म-वाग्विधायी-उपनिषद्-
अहिंसा सम्प्रदायं शीवविमर्शयामाहः ।

- iv) Translate into Bengali or English (any one):
- iii) Write a comprehensive note on वाङ्मय theory.
- ii) What is the meant by 'शक्तिः'? Write a comprehensive note on three types of 'शक्तिः'.
- i) What is the meaning of the term आज्ञा? Give a brief discussion of any one of the चतुर्आज्ञाः ।

2. Answer any four of the following: $5 \times 4 = 20$

- xv) शुक्रनीतिसाराजुसारणं कथं भूयः शीतिशालं यत्नेन अभ्यसेत?
- xiv) कस्य शासनकाले भार्यानिष्ठा-महाभारतः भगवद्गीता-प्रसङ्गः नाम किम्?
- xiii) मण्डलतले राजमण्डलस्य कस्यस्थले कः वर्तते? तस्य स्वभावः कीदृशः?
- xii) कः खलु कामन्दकः?
- xi) रत्ननाम वर्णना कुत्र लभ्यते? रत्ननामः कतिविधाः?
- x) 'वाग्विदुषं मया सुष्टम्'—केन कुत्र उक्तम् वाक्यमिदम्?
- ix) कस्मिन् मासि शिशोः अनुशासनं कर्तव्यम्?
- viii) कौटिल्यशशास्त्रस्य ग्रन्थविभाजनं कीदृशम्?

[3]

- d) बालोऽपि नावमन्त्रायामुष्यः इति भूमिपः ।
यानि विशासमास्तित्वं ब्रह्मकर्म स्वभावजम् ॥
- c) शमीदमस्तपः शीघ्रं क्षान्तिर्वाप्तयेव च ।
धीर्विद्या सत्यमक्रोधो दशकः धर्मलक्षणम् ॥
- b) धृतिः क्षमा दमोऽस्तेयः शौचमहिंसातिमिरः ।
ऊरु तपस्य यद् वैश्यः पदभ्यां शूद्रो अजायत ॥
- a) ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् ब्राह्मण्यजस्यः कृतः ।

- i) Explain any one of the following verses in Sanskrit with Devanagari Script: $10 \times 2 = 20$
3. Answer any two of the following questions. One must be written in Sanskrit with Devanagari Script:

ईर्ष्या मानकामाश्च चण्डाश्च सुहृदोऽवुध्याः ।
क्षिप्रस्य मानमहन्ति ता मानयत मानवाः ॥

OR

नित्यमवततदण्डः स्थादाचोदयमादातः ।
लोके चाप्ययौ दृष्टवा वृक्षादवृक्षमिमांश्रयते ॥

- vi) Translate into Bengali or English (any one):
- v) Discuss in brief about the origin of caste system due to inter-caste marriages according to अनुशासनपर्व of महाभारतम् ।

[Turn Over]

ii) Briefly survey the सप्ताङ्ग theory of state depicted in अर्थशास्त्रम् of कौटिल्यः and शुक्रनीतिसारः । 10

iii) Briefly discuss the position of women in different stages of Indian society as depicted in the बृहतसंहिता of ब्रह्ममिहिरः.